

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Львівський національний університет імені Івана Франка
Біологічний факультет
Кафедра ботаніки

Затверджено
на засіданні кафедри ботаніки
біологічного факультету
Львівського національного університету
імені Івана Франка
(протокол № 91 від 22 січня 2024 р.)

Завідувач кафедри _____
Віталій ГОНЧАРЕНКО

Силабус з навчальної дисципліни
«Рослини офіційної і неофіційної медицини»,
що викладається в межах ОПП «Біохімія», «Біофізика», «Ботаніка», «Генетика»,
«Зоологія», «Мікробіологія», «Фізіологія людини і тварин», «Фізіологія рослин»
другого (магістерського) рівня вищої освіти для здобувачів
зі спеціальності 091 Біологія та біохімія

Львів 2024

Назва курсу	Рослини офіційної і неофіційної медицини
Адреса викладання курсу	вул. Грушевського 4, Львів, 79005
Факультет та кафедра, за якою закріплена дисципліна	біологічний факультет, кафедра ботаніки
Галузь знань, шифр та назва спеціальності	09 Біологія, 091 Біологія та біохімія
Викладачі курсу	доцент кафедри ботаніки, канд. біол. наук Начичко Віктор Олексійович
Контактна інформація викладачів	viktor.nachychko@lnu.edu.ua
Консультації по курсу відбуваються	Консультації в день проведення лекцій (за попередньою домовленістю, на вул. Грушевського 4, ауд. 329)
Сторінка курсу	
Інформація про курс	Курс знайомить студентів із систематикою і номенклатурою лікарських рослин у прикладному аспекті, а також з найбільш поширеними і доступними видами лікарських рослин та основними відомостями про їхні зовнішню будову, еколого-біологічні особливості, біохімічний склад і терапевтичну дію. В ході вивчення дисципліни розглядаються особливості заготівлі, зберігання і консервування лікарської рослинної сировини, а також проблеми раціонального використання, охорони та відтворення ресурсів лікарських рослин в Україні.
Коротка анотація курсу	Дисципліна «Рослини офіційної і неофіційної медицини» є вибірковою дисципліною за спеціальністю 091 Біологія та біохімія для освітньо-професійних програм «Біохімія», «Біофізика», «Ботаніка», «Генетика», «Зоологія», «Мікробіологія», «Фізіологія людини і тварин», «Фізіологія рослин» і викладається в III семестрі в обсязі 4 кредити (за Європейською Кредитно-Трансферною Системою).
Мета та цілі курсу	Метою вивчення вибіркової дисципліни «Рослини офіційної і неофіційної медицини» є ознайомити студентів з історією вивчення та використання лікарських рослин, показати фундаментальну роль лікарських рослин у житті людини, ознайомити з різноманітням дикорослих та культивованих представників флори України, що є джерелом лікарських препаратів рослинного походження. Основними цілями курсу є сформулювати у студентів

	<p>систему знань із систематики і номенклатури лікарських рослин у прикладному аспекті, ознайомити їх із найбільш поширеними і доступними видами лікарських рослин та подати основні відомості про зовнішню будову лікарських рослин, їхні еколого-біологічні особливості, біохімічний склад, терапевтичну дію, застосування, проблеми раціонального використання і охорони; навчити студентів розпізнавати у вегетаційному стані рослини основних фармакологічних груп та ознайомити з методикою заготівлі, зберігання і консервування лікарської рослинної сировини.</p>
<p>Література для вивчення дисципліни</p>	<p>Основна література:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Липа Ю. Ліки під ногами! Про лікування рослинами. – Київ: ТОВ «Центр навчальної літератури», 2020. – 112 с. 2. Цілющі бур'янисті рослини / За ред. І. Д. Примака. – Вінниця: Нілан, 2019. – 232 с. 3. Якубенко Б. Є., Біленко В. Г., Лікар Я. О., Лушпа В. І. Лікарські рослини: технологія вирощування та використання: підруч. (перевид.) / За ред. Б. Є. Якубенка. – Київ: Ліра-К, 2020. – 598 с. 4. Chevallier A. Encyclopedia of herbal medicine. – 4th ed. – New York: DK, 2023. – 352 p. 5. Shahid A. Handbook of 200 medicinal plants: A comprehensive review of their traditional medical uses and scientific justifications. – Cham: Springer, 2020. – 2156 p. <p>Додаткова література:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Гарник Т. П., Андріюк Л. В., Абрамов С. В. та ін. Введення у фітотерапію – аспекти фармакогнозії. – Одеса: Олді+, 2019. – 278 с. 2. McIntyre A. The complete herbal tutor: The definitive guide to the principles and practices of herbal medicine. – 2nd ed. – London: Aeon Books, 2019. – 392 p. 3. Narayana S.K. Phytochemicals in vegetables and their therapeutic properties. – Boca Raton: CRC Press, 2022. – 202 p. 4. Suleria H. A. R., Goyal M. R., Butt M. S. (eds) Phytochemicals from medicinal plants: Scope, applications, and potential health claims. – Burlington & Palm Bay: Apple Academic Press, 2020. – 316 p.
<p>Тривалість курсу</p>	<p>Один семестр</p>
<p>Обсяг курсу</p>	<p>120 год, з яких 32 год лекцій, 16 год практичних занять</p>

	і 72 год самостійної роботи
Очікувані результати навчання	<p>Після завершення цього курсу студент буде знати:</p> <ul style="list-style-type: none"> - історію вивчення та використання лікарських рослин, значення їх у житті людини та принципи застосування з метою лікування, фітопрофілактики і ведення здорового способу життя; групи лікарських рослин за їхнім впливом на певні системи органів людини; морфологічні особливості лікарських рослин та основні діагностичні ознаки для визначення найбільш поширених із них на території України; заходи щодо раціонального використання, охорони та відтворення ресурсів лікарських рослин в Україні. <p>вміти:</p> <ul style="list-style-type: none"> - використовувати теоретичні знання і вміння для ідентифікації найпоширеніших лікарських рослин флори України; розпізнавати у вегетаційному стані рослини основних фармакологічних груп; раціонально використовувати природні ресурси лікарських рослин.
Ключові слова	Лікарські рослини, фітотерапія, народна медицина, раціональне природокористування, флора України
Формат курсу	Очний
	Проведення лекцій, практичних занять і консультацій для кращого розуміння тем
Теми	Наведено у табл. 1
Підсумковий контроль, форма	Залік у кінці семестру
Пререквізити	Для вивчення курсу здобувачі потребують базових загальнобіологічних і ботанічних знань.
Навчальні методи та техніки, які будуть використовуватися під час викладання курсу	Лекції, презентація (ілюстрація, демонстрація), пояснення, дискусія.
Необхідне обладнання	Персональний комп'ютер, загальноживані комп'ютерні програми і операційні системи, мультимедійний проектор, гербарні зразки.
Критерії оцінювання (окремо для кожного виду навчальної діяльності)	Оцінювання проводиться за 100-бальною шкалою. Дисципліна має один змістовий модуль, який охоплює матеріали усіх тем. Модульний контроль здійснюється на заняттях шляхом оцінки виступів на семінарських заняттях, участі у дискусіях та обговоренні виступів, а також проведення двох контрольних робіт: 1) у формі

	<p>тестового оцінювання знань, та 2) у формі письмової роботи. Кожен зі студентів має можливість представити одну доповідь на семінарському занятті, максимальна оцінка за яку – 30 балів. Додатково оцінюється участь у дискусіях та обговоренні виступів на семінарських заняттях (максимум 10 балів за семестр). Тестова контрольна робота включає 30 тестових завдань по темах змістового модулю, правильно розв'язане тестове завдання оцінюється в 1 бал. Письмова контрольна робота включає 3 теоретичні питання по темах змістового модулю, що максимально оцінюються по 10 балів кожне. Таким чином, нарахування балів здійснюється, контролюючи якість виконання:</p> <ul style="list-style-type: none"> - однієї тестової контрольної роботи (30 балів); - однієї письмової контрольної роботи (30 балів); - однієї доповіді на семінарському занятті (30 балів); - участі у дискусіях та обговоренні виступів на семінарських заняттях (10 балів).
<p>Питання до заліку (замірів знань)</p>	<p>Модульний контроль містить питання наступних тем:</p> <p>Історія вивчення та використання лікарських рослин.</p> <p>Лікарські рослини у медичній практиці. Основи процесу заготівлі лікарської сировини.</p> <p>Принципи класифікації лікарських рослин. Групи лікарських рослин за дією на організм людини.</p> <p>Рослинна лікарська сировина як джерело біологічно активних речовин.</p> <p>Рослини з лікувальним ефектом при серцево-судинних захворюваннях.</p> <p>Рослини з терапевтичним впливом на центральну нервову систему.</p> <p>Рослини із лікувальним ефектом при захворюваннях шлунково-кишкового тракту.</p> <p>Антигельмінтна дія рослин.</p> <p>Рослини із лікувальним ефектом при захворюваннях печінки та жовчних проток.</p> <p>Рослини із лікувальним ефектом при захворюваннях нирок, сечовивідних шляхів та гінекологічних захворюваннях.</p> <p>Рослини із лікувальним ефектом при захворюваннях органів дихання.</p> <p>Рослини із лікувальним ефектом при ревматичних захворюваннях і порушенні обміну речовин.</p> <p>Рослини із лікувальним ефектом при хворобах</p>

	<p>шкіри, ураженнях слизових оболонок та у хірургічній практиці.</p> <p>Вітаміноносні лікарські рослини.</p> <p>Ресурси лікарських рослин України та нормативно-правові основи їхнього використання.</p> <p>Інтродукція лікарських рослин, як шлях збереження, вивчення та охорони їхнього генофонду.</p>
Опитування	Анкету-оцінку з метою оцінювання якості курсу буде надано після завершенню курсу

Таблиця 1

Схема курсу «Рослини офіційної і неофіційної медицини»

Тиждень	Тема занять (перелік питань)	Форма діяльності та обсяг годин	Додаткова література / ресурс для виконання завдань (за потреби)	Термін виконання
1	Вступ. Історія вивчення та використання лікарських рослин	Лекції – 2 год, самостійна робота – 2 год		1 тиждень
1,2	Лікарські рослини у медичній практиці. Основи процесу заготівлі лікарської сировини	Лекції – 4 год, самостійна робота – 4 год		1 тиждень
1	Токсичні лікарські рослини та негативні ефекти їхньої дії	Практ. зан. – 2 год, самостійна робота – 4 год		1 тиждень
2	Принципи класифікації лікарських рослин. Групи лікарських рослин за дією на організм людини	Лекції – 2 год, самостійна робота – 2 год		1 тиждень
2	Рослини з впливом на систему крові та гемопоез. Імуномодулюючі фітозасоби	Практ. зан. – 2 год, самостійна робота – 4 год		1 тиждень

3	Рослинна лікарська сировина як джерело біологічно активних речовин	Лекції – 2 год, самостійна робота – 3 год		1 тиждень
3	Рослини з лікувальним ефектом при серцево-судинних захворюваннях	Лекції – 2 год, самостійна робота – 2 год		1 тиждень
3	Наркотичні, стимулюючі та заспокійливі лікарські рослини	Практ. зан. – 2 год, самостійна робота – 4 год		1 тиждень
4	Рослини з терапевтичним впливом на центральну нервову систему	Лекції – 2 год, самостійна робота – 2 год		1 тиждень
4	Рослини із лікувальним ефектом при захворюваннях шлунково-кишкового тракту. Антигельмінтна дія рослин	Лекції – 2 год, самостійна робота – 3 год		1 тиждень
4	Лікарські рослини як засіб боротьби з паразитами людини	Практ. зан. – 2 год, самостійна робота – 4 год		1 тиждень
5	Рослини із лікувальним ефектом при захворюваннях печінки та жовчних проток	Лекції – 2 год, самостійна робота – 2 год		1 тиждень
5	Рослини із лікувальним ефектом при захворюваннях нирок, сечовивідних шляхів та гінекологічних захворюваннях	Лекції – 2 год, самостійна робота – 3 год		1 тиждень
5	Рослини з терапевтичним ефектом при хворобах сечовидільної системи	Практ. зан. – 2 год, самостійна робота – 4 год		1 тиждень

6	Рослини із лікувальним ефектом при захворюваннях органів дихання	Лекції – 2 год, самостійна робота – 2 год		1 тиждень
6	Вітаміноносні лікарські рослини	Лекції – 2 год, самостійна робота – 3 год		1 тиждень
6	Рослини з терапевтичним ефектом при гінекологічних захворюваннях	Практ. зан. – 2 год, самостійна робота – 4 год		1 тиждень
7	Рослини із лікувальним ефектом при ревматичних захворюваннях і порушенні обміну речовин	Лекції – 2 год, самостійна робота – 3 год		1 тиждень
7	Рослини із лікувальним ефектом при хворобах шкіри, ураженнях слизових оболонок та у хірургічній практиці	Лекції – 2 год, самостійна робота – 3 год		1 тиждень
7	Рослини з терапевтичним впливом на органи чуття. Лікарські рослини антиканцерогенної дії	Практ. зан. – 2 год, самостійна робота – 4 год		1 тиждень
8	Ресурси лікарських рослин України та нормативно-правові основи їхнього використання	Лекції – 2 год, самостійна робота – 3 год		1 тиждень
8	Інтродукція лікарських рослин, як шлях збереження, вивчення та охорони їхнього генофонду	Лекції – 2 год, самостійна робота – 3 год		1 тиждень
8	Медичні рослини як засіб боротьби зі шкідливими звичками	Практ. зан. – 2 год, самостійна робота – 4 год		1 тиждень

Автор

Віктор

Віктор НАЧИЧКО

"Погоджено"

Голова методичної ради
біологічного факультету
Віталій ГОНЧАРЕНКО

Віталій Гончаренко

"18" січня 2024 р.

Гарант ОПП «Біохімія»

Н. Сибірна
Наталія СИБІРНА
«17» 01 2024 р.

Гарант ОПП «Біофізика»

М. Буря
Марта БУРА
«15» 01 2024 р.

Гарант ОПП «Ботаніка»

А. Одінцева
Анастасія ОДІНЦОВА
«18» січня 2024 р.

Гарант ОПП «Генетика»

Н. Голуб
Наталія ГОЛУБ
«15» 01 2024 р.

Гарант ОПП «Зоологія»

А. Бокотей
Андрій БОКОТЕЙ
«15» 01 2024 р.

Гарант ОПП «Мікробіологія»

С. Гнатуш
Світлана ГНАТУШ
«18» 01 2024 р.

Гарант ОПП «Фізіологія людини і тварин»

О. Іккерт
Оксана ІККЕРТ
«15» 01 2024 р.

Гарант ОПП «Фізіологія рослин»

Н. Романюк
Наталія РОМАНЮК
«17» 01 2024 р.